

Kompenzační pomůcky

Kompenzační a rehabilitační pomůcky pomáhají nahradit tělesné funkce, které v důsledku úrazu nebo nemoci optimálně nefungují.

Cílem je co možná největší komfort klienta, aby s pomůckami co nejlépe zvládal stejné denní úkony, jako dříve. Není ale cílem pacienta pomůckami zahltit, je vždy potřeba dobře zvážit, zda bude pacient pomůcku skutečně využívat.

Co je kompenzační pomůcka a k čemu slouží

- Pomůcka, která podporuje či nahrazuje ztracenou funkci.
- Přispívá k podpoře funkčních schopností, zmírnění či kompenzaci postižení a zapojení člověka do běžného denního života.
- Prevence úrazů, zjednodušení každodenních úkonů (toaleta, pohyb aj.).

Pomůcky jsou nejčastěji vybírány dle určitých kritérií. A to z hlediska uživatele pomůcky (věk, mentální úroveň, mobilita, samostatnost/dopomoc) a z hlediska samotné kompenzační pomůcky. Při výběru kompenzační pomůcky je vždy důležité mít na paměti, že výběr kompenzační pomůcky se VŽDY přizpůsobuje potřebám a možnostem klienta, nikoli naopak! Při výběru vhodné kompenzační pomůcky zohledňujeme:

- funkčnost
- volně prodejná/na zakázku
- cena (hrazená, nehrazená, částečně hrazená)
- vzhled
- snadnost údržby
- dostupnost
- servis

Na trhu je velmi široký sortiment kompenzačních pomůcek a firem, které pomůcky vyrábějí a prodávají. Je však důležité aby si klient vždy pomůcku před jejím pořízením sám vyzkoušel a ověřil si její dostupnost, servis, náhradu – bude-li pomůcka v opravě, dostane-li k zapůjčení pomůcku náhradní apod. Mnoho firem umožňuje klientům vyzkoušet si pomůcky v místě firmy či na sjednaném místě (doma u klienta). Je však dobré vyzkoušet si více typů pomůcek (od různých firem) a rozhodnout se, která pomůcka klientovi nejvíce vyhovuje. Vhodné je také poradit se se zkušeným odborníkem, nejlépe ergoterapeutem, fyzioterapeutem, popř. pracovníkem ve specializovaných prodejnách. Výběru kompenzační pomůcky je zapotřebí věnovat dostatečnou pozornost i čas a to z toho důvodu,

že vybraná pomůcka má tzv. užitnou dobu (viz níže), po kterou bude klientovi sloužit a ne vždy lze kompenzační pomůcku vyměnit či vrátit.

Jak získat kompenzační, zdravotní pomůcku

Kompenzační pomůcky a zdravotní pomůcky lze získat několika způsoby:

- zakoupení pomůcky
- darem (finančním na zakoupení pomůcky, samotné pomůcky)
- plnou úhradou pomůcky zdravotní pojišťovnou
- částečnou úhradou pomůcky zdravotní pojišťovnou

Pacient si také může zažádat o **příspěvek na zvláštní pomůcku**. Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí nebo těžké sluchové či zrakové postižení. Těžká vada nosného nebo pohybového ústrojí, těžké sluchové nebo zrakové postižení musí být charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a zdravotní stav osoby nesmí vylučovat přiznání tohoto příspěvku. Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se pro tyto účely považuje nepříznivý zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok.

Okruh zdravotních postižení odůvodňujících přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku a zdravotní stavy vylučující jeho přiznání jsou uvedeny v příloze k zákonu o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

Předepisování zdravotnických pomůcek na poukaz

Předepisování zdravotnických prostředků na poukaz se řídí pravidly, která jsou stanovena platnou metodikou k Číselníku Všeobecné zdravotní pojišťovny. Tímto číselníkem se řídí všichni předepisující lékaři. Číselník je rovněž závazný pro všechny zdravotní pojišťovny. U každého typu zdravotnického prostředku (dále jen ZP) číselník uvádí konkrétní odbornost lékaře, který smí pomůcku předepsat. U některých typů pomůcek je možné předepsat pomůcku více odborníky (neurolog, rehabilitační lékař apod.) V případě potřeby souhlasu revizního lékaře je nutné vyplnit navíc „Žádanku o zvýšení úhrady“. K získání elektrického vozíku je potřeba vyplnit ještě „Formulář k přidělení elektrického vozíku“, kde se uvádějí výsledky neurologického, rehabilitačního, ortopedického, psychologického a očního vyšetření a podrobná specifikace vozíku. Předepsanou pomůcku pacient obdrží ve zdravotnických potřebách nebo v lékárně. V Číselníku jsou uvedeny zdravotní pomůcky, které pojišťovna (VZP) hradí za účelem:

- pokračování v léčebném procesu
- podpoření stabilizace zdravotního stavu pojištěnce, jeho výrazného zlepšení či vyloučení jeho zhoršení

- kompenzace nebo zmírnění následků zdravotní vady včetně náhrady nebo modifikace anatomické struktury nebo fyziologického procesu

Pojišťovna hradí vždy zdravotnický prostředek v základním provedení v závislosti na míře a závažnosti zdravotního postižení. Úhrada typu pomůcek, neuvedených v Číselníku, důležitých při stabilizaci handicapu (zdravotní postižení je již trvalého charakteru, pomůcka umožňuje integritu do vnějšího prostředí, usnadňuje zdravotně postiženým běžný život v domácnosti nebo v povolání), spadá do sociální sféry (zmiňovaný příspěvek na zvláštní pomůcku).

Na poukaz lze předepsat pouze jednu položku uvedenou v Číselníku. V případě položky označené "Z" v poli ZVL, musí být každý poukaz potvrzen revizním lékařem pojišťovny. Předepsat na poukaz lze pouze pomůcku, které byl přidělen sedmimístný kód VZP. Poukaz vyplněný lékařem musí splňovat (obsahovat) tyto náležitosti:

- jméno a příjmení, číslo pojištěnce, adresu pojištěnce
- kód zdravotní pojišťovny, u které je pacient registrován
- kód pomůcky, pod kterým je předepisovaná pomůcka uvedena v Číselníku VZP
- údaj o typu úhrady: plná úhrada pojišťovnou / částečná úhrada pojišťovnou / hradí pacient
- diagnózu
- podpis předepisujícího lékaře a datum vystavení poukazu
- čitelný otisk razítka zdravotnického zařízení a jmenovky lékaře
- vyplněné čestné prohlášení pojištěnce stvrzující nárok úhrady ZP z prostředků veřejného zdravotního pojištění
- pokud je uvedeno v Číselníku u předepisované položky "Z" je nutné schválení revizního lékaře pojišťovny.

Jestliže lékař předepíše pomůcku, na jejíž úhradě se podílí pacient, je lékař povinen na tuto skutečnost pacienta upozornit.

Zdravotní pomůcky, podléhající schválení revizním lékařem, jsou také zapůjčované zdravotnické pomůcky (v číselníku jsou označeny symboly Z, P, R viz níže). Tyto pomůcky jsou předávány klientům formou tzv. výpůjčky. Pojištěnec (nebo zákonný zástupce) podepíše při převzetí takovéto zdravotnické pomůcky závaznou smlouvu o výpůjčce, která upravuje vzájemné vztahy mezi zdravotní pojišťovnou a pojištěncem.

POZOR - zapůjčený zdravotnický prostředek zůstává nadále majetkem zdravotní pojišťovny, a jako s takovým s ním musí pojištěnec zacházet!

Zdravotnická pomůcka je pacientovi zapůjčena prostřednictvím smluvního dodavatele pojišťovny, který průběžně provádí servis a opravy zapůjčené pomůcky. V případě, že klient pomůcku z jakéhokoliv důvodu přestane používat, je povinen

vrátit ji prostřednictvím dodavatele zpět zdravotní pojišťovně. Dodavatel vrácenou zdravotnickou pomůcku připraví k opakovanému zapůjčení (repas) a na pokyn zdravotní pojišťovny vydá dalšímu pojištěnci. Mezi opakovaně zapůjčované pomůcky patří mechanické a elektrické vozíky, mechanická a elektrická polohovací lůžka, vanové a bytové zvedáky, polohovací zařízení nebo některé typy podvozků pro sedací ortézu. Každý pojištěnec by měl být informován o tom, že některé zdravotnické prostředky jsou zapůjčovány opakovaně, a že tedy může dostat do zápůjčky pomůcku, která již není nová.

Další důležité informace

Užitná doba

Po uplynutí směrné doby užití nevzniká pojištěnci automaticky nárok na předpis nového ZP na účet pojišťovny. Rozhodnutí o jeho předepsání závisí na lékaři, u technických pomůcek na příslušné servisní organizaci, která posoudí technický stav a funkčnost dříve přiděleného prostředku uživateli. **POZOR** Dovoz ZP na adresu pojištěnce a zaškolení nejsou hrazeny z prostředků veřejného zdravotního pojištění.

Příklady užitné doby:

- 1 rok - Bandáže elastické a neoprenové, individuálně zhotovené končetinové ortézy
- 2 roky - Berle předloketní a podpažní
- 3 roky - hole, nástavce na WC, antidekubitní podložky, závěsy ke zvedákům
- 5 let - Chodítka, klozetová křesla, sedačky vanové a do sprchy, židle a křesla do sprchy, mechanické vozíky (standardní a speciální) a jejich příslušenství
- 7 let - Elektrické vozíky a příslušenství
- 10 let - Polohovací lůžka a příslušenství, pojízdné zvedáky, zvedáky do vany

Kompenzační pomůcky je také možné si zapůjčit. Seznam půjčoven kompenzačních pomůcek je k nalezení například na internetových stránkách firmy DMA Praha (viz prodejny kompenzačních pomůcek, uvedených níže)

Některé prodejny zdravotnických pomůcek:

DMA Praha (www.dmapraha.cz), Meyra (www.meyra.cz), Ortoservis (www.ortoservis.cz),

AVZ servis, s.r.o. (www.avzservis.cz), Medicco (www.medicco.cz), Ottobock (www.ottobock.cz), Polámaný mraveneček (www.zdravotnicke-potreby-a-pomucky.cz)

Ortotika s.r.o. (www.ortotika.cz), OrtOtechnika a.s. (www.protetika.cz)

BTL zdravotnická technika (www.btl.cz)

Použité zdroje:

JELÍNKOVÁ, J., KRIVOŠÍKOVÁ, M., ŠAJTAROVÁ, L. Ergoterapie. Praha: Portál, 2009, 272 s. ISBN

Stáníková, M: Možnosti zdravotního postižení. dostupné z:<http://www.sancedetem.cz/cs/hledam>

<http://www.vzp.cz/uploads/document/ciselnik>

www.vzp.cz

www.ergoterapie.cz

Vypracoval: kolektiv ergoterapeutek Kliniky rehabilitace a
tělovýchovného lékařství 2.LF UK a FN Motol

Datum vydání: 04/2019